

UREDNIŠTVO
IN UPRAVNIŠTVO
JE V LJUBLJANI.

—

POSAMEZNE
ŠTEVILKE PO 10
VINARJEV.

NOVA DOBA

NAROČNINA ZA
CELO LETO 6 K,
ZA POL LETA 3 K,
ZA ČETRT LETA
1 K 50 v.
V LJUBLJANI S
POŠILJANJEM NA
DOM ISTE CENE.

GLASILO SLOVENSKE GOSPODARSKE STRANKE.

IZHAJA VSAKO SOBOTO. — ZA OZNANILA SE PLAČUJE OD TROSTOPNE PETIT-VRSTE PO 15 H, ČE SE OZNANILA TISKA ENKRAT, PO 12 H, ČE SE TISKA DVAKRAT IN PO 9 H, ČE SE TISKA TRIKRAT ALI VEČKRAT. — DOPISE IZVOLITE FRANKOVATI. — ROKOPISOV NE VRAČAMO. — NA NAROČBE BREZ ISTODOBNE VPOŠILJATVE NAROČNINE SE NE OZIRAMO. — UPRAVNIŠTVU BLAGOVOLITE POŠILJATI NAROČNINE, REKLAMACIJE, OZNANILA, T. J. ADMINISTRATIVNE STVARI.

Narodnost in naše časopisje.

O tej temi se je že mnogo pisalo, a izdalo ni do sedaj prav nič. Tudi na tem mestu smo že opetovano ožigovali ono bambastično kričavo narodnost naših listov a la „Slovenski Narod“, ki vpije in žuga našim nasprotnikom z raznimi grožnjami, ki pa na drugi strani toplo priporoča izdelke tujih, s slovenskimi tekmujočih tvrdk, ki priporoča tuje denarne zavode in ki s perfidnimi članki in noticami pobija in sramoti slovenska podjetja in slovenske podjetnike v prilog tujcem, le zato, ker so oni v zvezi s kako drugo politično stranko, kakor je ona, katero zastopa slučajno dotični list.

Zapomniti se pa je treba, da velja vsak narod le toliko; kolikor velja njegova gospodarska moč. Pri slovenskem narodu kot jako maloštevilnem je lahko uvideti, da tvori vsak posamezni član in njegova gospodarska moč tem večji in važnejši del celotne gospodarske moči narode in je torej skrajno nenarodno delo, ako se pobija na gospodarskem polju tega ali onega člana našega malega naroda, naj bo ta potem tega ali onega političnega prepričanja. Nasprotno je pa ravno tako iz narodovega stališča neopravičeno postopanje našega časopisja, katero proti neznatni odškodnini kaj rado v svojem inseratnem, če ne tudi v redakcijskem delu, podpira tuje in tuja podjetja. S tem ne samo, da oškoduje konkurenčna slovenska podjetja ali pa oteškoči njih razvoj in onemogočuje pogosto novo ustanovitev takih domačih podjetij, temveč s tem, da krepi tuji življenj in tujo gospodarsko moč v našem ljudstvu, podpira vedno še jako razširjajoče se in cvetoče pomemčevanje sredi naših slovenskih pokrajin.

Nič manjše škode nam ne napravlja v narodnem oziru brezobzirno, pogosto otroče in neopravičeno smešenje vodilnih in uplivnih slovenskih mož po politično nasprotnih jim listih. Dejstvo, da tozadevne po naših časopisih nastala psovanja in smešenja Slovencev, naši narodni nasprotniki Nemci in Italijani po svojih listih ponatiskajo z veliko vnamo in radostjo in s tem kaj izdatno podpirajo pri svojih čitateljih že itak slabo mnenje o nas in naših slovenskih (ne klerikalnih ali liberalnih!) razmerah, že edino to dejstvo mora odpreti oči vsem onim, ki bi morda še dvomili o nenarodnosti tega postopanja.

V naši politiki je sedaj doba sporazumov in kompromisov. Po ljutih, v narodnem oziru za Slovence pogosto usodepolnih borbah prišel je čas premerja, premagovanci

in zmagovalci prišli so do prepričanja, da je treba edinole in predvsem skupnega dela, da le v tem leži upanje boljše in trdnjše bodočnosti za naš narod. Le naše časopisje bije slepo po starem receptu na desno in na levo; za kako malenkost in največkrat iz zgolj osebnih nagibov, se udarja po tem ali onem odličnem Slovincu, mu krađe čast in jemlje ugled pred svetom, ker se je izkazal za političnega nasprotnika. Dan na dan se smeši to ali ono društvo, ki v svojem krogu izbornu deluje in more celokupni slovenski zadevi le koristiti. Smeši se nastop Slovencev pri raznih prilikah, pri slavnostih, zborovanjih v državnem zboru — samo ker so v nasprotnem političnem taboru. Nemci porabijo take samoobsodbe Slovencev (ker v tem slučaju ne razlikujejo liberalcev in klerikalcev) najuspešnejše na jezikovni meji v pomemčevalne namene, ker z njimi uničujejo itak slabo narodno zavest ondotnih Šeslovencev.

Čas je, da napravimo tudi pri nas konec tej brezmiselnosti, v narodoem oziru skrajno škodljivi in samo prinas Slovincih šetako cvetoči zlorabi moči časopisja. Apelujemo na one in iste može voditelje nasprotujočih si strank, ki so glede deželne politike kranjske že storili korake, ki naj omogočijo skupno plodnosno delo. Ravno isti može naj vplivajo tudi na to, da se v naše časopisje upelje drug modus, po katerem se bodo ločile važne zadeve od nevažnih, po katerem bo prenehalo narodno samomorilno herostratsko udrihanje po domačinih in domačih podjetjih in prireditvah katero je do sedaj služilo v veliko veselje naših narodnih nasprotnikov.

Najlepše in najenostavnejše bi seveda bilo, da bi se sešli vsi zastopniki slovenskih listov, in bisklenili solidarno postopanje vseh listov glede nekaterih v narodnem oziru važnih točk. Navedli bomo tu le nekatere: Slovenski listi naj ne sprejemajo oglasov tujih tvrdk, ki so ali bi pa zamogle priti v tekmovanje z domačimi, naj se ne napadajo domača podjetja iz strankarskih razlogov; naj se izogiblje vsake napovedi bojkota domačinom, tudi onega z namigavanji; dalje naj se ne smeši iz strankarskega nasprotstva javnih funkcionarjev slovenskih in javnih nastopov Slovencev; naj se ne napada društev in zavodov nasprotnih strank, ako leta zasledujejo kulturno ali pa gospodarsko povzdiga svojih članov Slovencev. To in še nekaj drugih bi bile točke onega

zaželjenega dogovora zastopnikov naših časopisov. S tem dogovorom storjen bi bil za naš narodni obstanek sto-krat večji pomen, kakor ga pa imajo sedanje grožnje, katere so v našem časopisju edini odziv na vedno množče se narodnostne naskoke s strani Nemcev in Italijanov na slovenske postojanke, katere pa do sedaj vednega prodiranja tujcev na našem ozemlju še niso ustavile niti za trenotek.

Dobro vemo, da bo ta naš nasvet našel najmanj odziva ravno pri onih uredniških sodruznikih, ki so vzrasli v dosedanjem načinu napadanja in medsebojnega psovanja; pri onih, ki so posebno za časa volitev razvijali svoje „talente“ v takozvanem „ostrem“ pisanju, in se potem tako navadili te metode, da jim bo težko odvaditi se je. Zato je pa naloga naših vodilnih politikov, da posežejo, če treba, tu vmes z železno roko, in pomedejo uredništva naših listov, onih elementov, ki nočejo uvideti kako škodo je donášal našemu narodu dosedanja način polemike slovenskih listov.

Državni zbor.

Nedelavnost avstrijskega državnega zbora, dokler so sedeli v nji poslanci starega kurijalnega volilnega sistema, je bila v pregovoru. Kadar so v francoski ali nemški državni zbornici hoteli dokazovati, kakšen bi parlament ne smel biti, pa so se sklicevali na avstrijski parlament. Avstrijski državniki so iskali vzrokov za to posebnost in bolezen avstrijskega parlamenta, in mislili so jo najti v zastarelem volilnem redu, v njegovih privilegijih. In upali so ozdraviti bolezen z odpravo privilegijev ter upeljavo takozvane splošne in enake volilne pravice za državni zbor.

Prišli so v zbornico po večini novi može voljeni na podlagi novega volilnega reda. Pa kaj vidimo, prišli so pač novi može, stvar je pa ostala kakršna je bila. Voza ni mogoče spraviti v pravi tir. S silno težavo po večmesečnem razpravljanju in mešetarjenju so spravili proračun, prvi proračun po tolikih letih, pod streho. Ministri so predložili mnogo novih zakonov, a čakati smemo leta in leta na njihovo rešitev. Pred vsakim glasovanjem se vname za kulisami hud boj za, — glasove in ker poslanci vedo, da so njih glasovi tako dragi, zato jih skušajo posameznim ministrom prodati čim dražje. Brez kup-

LISTEK.

Čez Turjaške gore v Ribniško dolino.

Potpisne črtice. Franjo Pirca.

III. Čez Rob do Velikih Lašč.

Popotnik pridem čez goro od Iške vzmemem še slovo. In kamor se oko ozre, povzd se mi nov svet odpre.

Pa nikar ne mislite, da bi bili pri očetu Ustniku, kot edinemu zastopniku žlahtne kapljice na Krvavi peči, kar tako. meni nič, tebi nič, mimo šli. O, tega pa že nel Zakaj, pot čez Rob do Velikih Lašč se vleče in treba ji je dobre podlage. No in navsezadnje smo upoštevali v tem oziru tudi za naše želodce zelo merodajno in tudi vam že znano prepričanje malega Dušana, da človeku namreč ni dobro živeti ob samem lepem razgledu in preišljevanju kraških tal na Turjaških gorah; ampak, da se včasih tudi kozarček vinca rujnega na podlagi pristnega ričeta, ali tudi le v oblicah krompirja in solate špěhovke, ali magari tudi še kaj drugega, prav dobro prileže. In tega prepričanja smo se tudi držali.

Med počitkom smo tudi o Krvavopečanih marsikaj zvedeli. Kar bi znalo vas zanimati, bi bilo v kratkem povedano le to-le:

Prebivalci tega samotnega gorskega sela se pečajo večinoma z lesnim obrtom in kupčijo. Otroci tu gori ne pohajkvaajo brezdelno okoli, kakor pri nas v dolinah. Ali pasu, ali pa doma izdelujejo zobotrebece, katere potem nosijo prodajat daleč naokrog. Tudi poljedelstvo tu gori dobro uspeva; najprej pridelujejo ječmena in ovsa, na severovzhodni strani dobiš tudi prav lepo pšenico, a povsod pa malo koruze in fižola. Vobče so mirni, pošteni ljudje, v obnašanju proti tujcu po prvem vtisu podobni Gorenjcem, a če jim privoščiš dobro besedo in kažeš zanimanje zanje, našel boš v njih jedro zaupljive mehote pravega Dolenjca. Postrežejo ti radi z vsem, kar imajo, posebno pa ti hvalijo svojo izbornu gorsko studenčnico, ki je res hvalevredna in nekaj posebnega v tej visoki gorsko-kraški planoti.

Tako! In sedaj pa, kakor pravimo turisti, če smo dobre volje, „noge v roke“ in hajdi čvrsto naprej. Sredi vasi smo na razpotju. Levo pelje senčna pot ob lesa- in vodebogatem Mokrecu (1056 m), mimo prijaznega, razgledahvaležnega Kureščeka (831 m) čez kotel Vodice, kjer je malo, pa baje globoko jezerce iz katerega proizvajajo elektriko in vodo za novo parno žago stoječo nad jezercem; od tu vodi pot mimo Golca (760 m) na Golo

(652 m), Golo je postal sloveč po svoji „gloriji“, t. j. barvonosni megleni prikazni, ki jo je župnik Lovro Mencinger okoli l. 1870. prvi opazoval in je ni zaslediti nikjer drugje na Kranjskem. Pa s tem izrednim naravnim pojavom se šele natančneje seznanimo ob drugi priliki. Tu preostaja še omeniti, da z Golega lahko prideš ali na Ig, ali v prelepo Željimljisko dolino, katero se pa tudi šele pozneje ogledamo. Za danes smo se odločili za desno pot čez Rob v Velike Lašče.

Kako dobro se prileže menjava slike iz divjih tesni Iške in razoranih Krvavih peči pa s te v Robarsko dolino polagoma vpadajočo, s kotlinami in določi posuto prijazno gorsko planoto! Ob desni in levi srečuješ mala zagorska sela in vasice (Sekirešce, Purkarče, Oenta, Osredok, Uzmani, Stoleti, Peček itd.)

Spotoma občuduješ (levo) Veliki Osolnik (721 m) in dalje doli od Roba (desno) vrh sv. Primoža (817 m) in obilico drugih manjših vršacev. Ker že omenjamo sv. Primoža, ustavimo se malo pri Uzmanih, od koder se pričinja leva globoka zarez segajoča do Roba in konci Roba strnivši se s sestrico, ki prihaja od desne izpod Lužarjev: in čujmo, kaj pravi svetovnoznan „Ribničan Urban“ v svojo istotako skorej bi rekel med Slovenci svetovnosloveči pesmi o gori sv. Primoža. (Da se nastopni odlomek kitice lagje umeva, pristavim v zvezo s prejšno kitico besede:

čije ni nobenega glasovanja. V zbornici nastopajo govorniki, ki govorijo stenografom in častnikarjem za svoje volilce, ali težišče parlamentarnega dela je antichambiranje, pritiskanje kljuk v ministrskih uradih in „glibanje“. Preosnova volilnega reda torej ni bilo pravo zdravilo betežnosti našega parlamentarnega življenja. Bolezen je ostala. Vsi čutimo, kako neka nevidna sila tišči vse delovanje k tlom. Težka sopara leži nad zbornico, in ni ga rešilnega vetriča, da bi jo razgnal.

So rešili nekaj zakonskih predlog, poslanci dosežejo tudi še premembo kake posebno zastarele postavne določbe, vlada se celo ojnaci, da za to ali ono kategorijo svojih uslužbencev zviša službene prejemke, ali večinoma so to le darila posameznim skupinam poslancev; v vsem delovanju ni nič sistema. Premišljeno socialno-politično delo celo počiva popolnoma. Velika socialistična skupina, ki ji je socialno politično delo v zbornici — program, ždi v brezdelju, ker sploh ne more priti do tega, da bi uvedla kako akcijo v tem pogledu. Vlada živi od danes do jutri. Taafejevo „fortwursteln“ je za našo vlado še vedno edini življenski eliksir, ki ji podaljšuje življenje.

In kje tiči vzrok marazmu vseh naših avstrijskih vlad in s tem posredno našega takozvanega prvega zakonodavnega telesa, avstrijskega parlamenta? Ne odkrijemo nobene skrivnosti, ako pravimo, da je nerešeno **narodnostno vprašanje** vogelni kamen, ki krog njega ne sme priti naša avstrijska politika.

Zato tudi preosnova volilne reforme ni mogla doseči onih uspehov, ki so se jih v tem oziru nadejali nekateri modri državniki; že zategadelj ne, ker ta volilna preosnova ni bila pravična avstrijskim narodom. Dala je pač polno pravico poedincu, ni pa dala enakih pravic posameznim narodom; zakaj ni enaka pravica, ako naj volijo privilegirani narodi več poslancev kakor sorazmerno narodi, ki jih naša vlada z nasprotniki teh narodov vred še vedno ima za — manj vredne.

Iz zagate, ki je v njej avstrijska politika, ni druge poti, nego energičnega in pogumnega presekanja onega vozla, ki se imenuje — narodnostno vprašanje. Le en način je, kako urediti to vprašanje in to je, po smislu **popolne ravnopravnosti**.

O hegemoniji nemškega naroda, ki so bili o njej sanjali pred 50 in 100 leti, danes ni govora več. Ostali sedmeri avstrijski narodi so v svoji kulturni rasti že tako daleč, da jim ni treba nobenega inorodnega vodstva. Češki in poljski narod sta izmed slovanskih narodov tudi v kulturnem oziru popolnoma enakovrstna velikemu nemškemu narodu. Sklicevati bi se utegnili Nemci na svoje bogastvo in svojo industrijo; toda ne pomislijo, da so jim to bogastvo pomagali kopičiti ravno Slovani s svojimi delavnimi, žuljavimi rokami in ne pomislijo, da industrija ni edina rešiteljica države. Marsikaka država, ne izvzamši Nemčije, se danes kesa, da je industriji pustila prvo mesto, vse drugo pa zapostavila. Kmetijstvo je istoredne vrednosti z industrijo, ako ni celo njen temelj. Ni torej danes nobenega stvarnega razloga, ki bi dokazoval upravičenost nemških predprav.

Dokler se Nemci ne sprijaznijo z mislijo, da morajo opustiti vsako upanje, videti v Avstriji nemško državo in privesek nemškega „rajha“, toliko časa ne bo miru; kajti dokler ne dosežemo polnih svojih narodnih pravic do zadnje vejice, toliko časa Slovani orožja ne damo iz rok.

Slovani smo, hvala Bogu, že prišli do samozavesti, prišli smo do tega, da se čutimo Slovane in pripadnike svojega naroda. V tej zavesti zahtevamo tudi pravic, ki nam gredo kot samostojnemu, polnopravnemu narodu. Zato imenujemo danes velik humbug, ki ga uganjajo

Nemci s takozvanim notranjim uradnim jezikom, češ da je ta nemški. Kje pa je to zapisano? Naj nam Nemci navedejo le en zakon, kjer bi bila nemščina kodificirana kot uradni jezik. Ga ni. Sklicevati se na „posestno stanje“, pa je ravno tako nedopustno, kakor krivično in nespametno. Star rimski pravnik rek je, kar je od začetka bilo napačno in nepravilno, ne more samo vsled poteka gotove dobe še postati pravo in dobro. Zato perhoresciramo vsako sklicevanje na „posestno stanje“ ker je to „posestno stanje“ za nas Slovane, za nas Slovence pa še posebej, z vsega početka bilo krivično.

Kadar torej prihajajo Nemci s takimi in enakimi zahtevami, vselej jim je odvrditi z odločnim: ne, nikdar! Le s svojim neizprosnim nastopom, ki ne dovoljuje nikakih koncesij in v tem pogledu tudi nikakih kompromisov, bodemo sčasoma — in nič ne de, če se ta doba zavleče na 50 ali 100 let — naučili tudi Nemce, da bodo pričeli misliti in čutiti — pravično.

Na vladi je ležeče, da pospeši ta trenotek. Treba je le samo energične vlade, ki bode tudi ošabnemu Nemcu vedela dopovedati, kaj je pravica in kaj kaj krivica. Potem bo hitro mir. Nemci bodo sicer še nekaj časa rogovilili, ker res težko je stopiti raz prestol in živeti med enakimi, toda ne bili bi ljudje, ako bi jim najprimitivnejši pravni čut končno le ne prešel v meso in kri. Dokler vlada ne bo imela poguma, nastopiti proti prepotenci nemški, toliko časa miru ne bo, to ji zagotavljamo. Svojih pravic si ubiti ne damo, pa naj država tudi umira zaradi tega. Moder avstrijski državnik pa bo dejal: močni, ravnopravni narodi — močna država! Si li že rojen, državnik?

Politični pregled.

Državni zbor.

Z veliko večino je sprejela poslanska zbornica v ponedeljek nujni predlog socialnih demokratov glede zavarovanja delavcev za starost in onemoglost. Minister baron Bienert je izjavil, da si bo vlada v smislu prestolnega govora prizadevala ustvariti zavarovanje, ki bo zaslužilo tako ime. Seveda se bo treba pri tem ozirati na moči državnih financ in na domačo produkcijo. Vlada upa, da bo mogla tozadevni zakonski načrt predložiti parlamentu tokoj v jeseni, ko se zopet sestane, kar se zgodi najbrže 4. novembra. Zakon pa ne bo obsegal le reforme bolniških blagajen, zavarovalnic zoper nezgode, za starost in onemoglost delavcev, temveč bo skrbel tudi za tisti krog samostojnih gospodarjev, ki so po svojem življenju najbližji delavcem, in ki so ravno tako potrebni preskrbe v starosti in onemoglosti. V zvezi s tem je predlagal poslanec Axmann, naj se tudi tistim privatnim uradnikom, ki so glede dohodkov jednaki delavcem, oziroma samostojnim gospodarjem, priznajo državni prispevki k rentam. V torek se je nadaljevala debata o zakonu glede zavarovanja delavcev in je bil sprejet predlog, da je vlada dolžna takoj v začetku jesenskega zasedanja predložiti parlamentu tozadevni zakonski načrt. Nadalje je zahteval finančni naknadni kredit 4 $\frac{1}{2}$ milijona kron za popoljšanje položaja državnih slug v ožjem smislu, za katere je nameravana popolna reforma plačilnega sistema in zboljšanje plač za vse kategorije nižjih poštnih uslužbencev, varnostne straže v širšem pomenu, za kancelijske oficijante, številne kategorije državnih uslužbencev, kar bi znašalo za državo na leto 18 milijonov kron novih izdatkov. Finančni minister je izjavil v imenu vlade, da je ta vsota najskrajnejše, kar more vlada dati in da je za dolgo časa s tem vsako izboljšanje plač odpravljeno. Slednjič je pred-

ložil finančni minister predlogo o reformi davka na poslojpa. Predloga znižuje davek na 18 $\frac{1}{2}$ milijona. Najemniški davek se v nekaterih letih zniža za približno za četrtino dosedanje nominalne vrednosti, namreč 26 $\frac{2}{3}$ na 10, od 20 na 15 in od 15 na 12%. Glavna vsota najemniškega davka se povise v bodoče le za 2%, dočim narašča sedaj za 3 $\frac{1}{2}$ %. Državni dohodki se bodo vsled tega v prvih 12 letih znižali na leto za okroglih 26 milijonov. Začasna davčna prostost za bodoče nove zgradbe, pri- in prezidave se omeji na 6 let. Petodstotni davek od davka proste najemnine se popolnoma opusti. S tem, da bodo nove zgradbe, pri- in prezidave takoj po preteku davčne prostosti uživale znižane davke, da se bo zidanje znatno pospeševalo. Napravili pa se bodo tudi pogoji, da davčne olajšave ne bodo hodile na korist hišnim posestnikom, temveč tudi najemnikom pri znižani stanarini.

Poraz avstrijske balkanske politike.

Predlogi, ki jih Angleška in Rusija skupno stavita Turčiji glede Makedonije, so že definitivno sestavljeni. Predložje se najprej vsem velesilam, nakar izdela konferenca poslanikov v Carigradu skupno noto, ki se predloži sultanu. Ako bi turška vlada zavrnila noto ali pa hotela vso akcijo zavlačevati, tedaj bi noti sledil ultimatum, kojega bi podkrepile s svojim brodomjem velevlasti: Rusija, Anglija in Italija! Obenem je poslaništvo imenovanih velevlasti se prav odločno zavzelo za srbsko donavsko-jadransko železnico in ravno tako tudi podpiralo korake Srbije, ki jih je ista ukrenila v svrhu odstopa študij za podaljšanje donavsko-jadranske železnice francoski družbi za gradnjo carigradske-solunske železnice.

Iz enega in drugega gori navedenega dejstva je razvidno zlasti to: da se za Avstrijo živ krst ne brigaja. Če pomislimo na vlogo, ki jo je še nedavno igrala avstrijska diplomacija v vseh balkanskih vprašanjih, ko je izlasti še Goluhovski ravnal s balkanskimi državami, kakor s kakimi šolskimi paglavci — potem dobiva ta grozoviti propad avstrijskega vpliva zares nekaj tragičnega. Brez in izven Avstrije se konkretira podlaga za prihodnjo balkansko politiko! In naj bodo že dotični rusko-angleški predlogi, ozirajoči se tudi na Francijo in Italijo, Avstriji v prid ali ne, se bo Avstrija moralo vdati in igrati vlogo pasivnega gledalca. Če bo hotela skupaj plezati, bo drugim prav; če ne, pa bo tudi prav. Slavno prijateljstvo Nemčije, ki je vsa zbegana po novi konstelaciji v evropski politiki, bo nam pri tem proketo malo koristilo.

Nas avstrijske Slovence pa morajo navdajati taka dejstva edino le z zadoščanjem, ker dokazujejo, da je bila dosedanja avstrijska politika temeljito zavožena. Naši državniki se morajo izviti že enkrat iz službe Nemčije, emancipirati se morajo od berlinskih vplivov in potem bomo izlahka zadobili simpatije balkanskih narodov. Le tedaj, postane avstro-ogrška monarhija to, kar edino mora biti, ako hoče živeti, to je: država enakopravnih narodov, v kateri naj igrajo Slovani ono vlogo, ki jim gre po naravi sami, in ako bodo zlasti uvaževali, da je Jugoslovansko njeno hrbitišče, ki mora biti silno in zdravo, ako naj bo zdrav ves organizem — le tedaj pravimo, najde naša monarhija pravo pot do Balkana in pride do tiste sile, po kateri je dosedaj avstrijska diplomacija zastoj hrepenela.

Sodne razmere v Istri.

Državni poslanec prof. Matko Mandič je podal v proračunski debati skrajno žalostno sliko o pravosodnih razmerah v Istri in iz teh izvajanj povzamemo najvažnejše. Za pokrajine: Istra, Trst in Goriško imamo višje deželno sodišče, deželno sodišče in trgovsko-pomorsko sodišče v

Dalje v prilogi.

Prišli so:

— — — — —
potem trije možje,
od sv. Primoža možje.
Se spomnijo najprej
kar se vam zdej povej:
Širocih ust so mero vzeli,
in žlice delati začeli.
In so šli po svejt,
po zimi in po lejt!

(Na to kitico me je opozoril gosp. nadučitelj v Velikih Laščah, za kar mu tem potom izrekam prisrčno zahvalo.) Po smislu te pesmi bi bilo iskati na od Ribnice precej oddaljenem sv. Primoža prvi vir dandanes širom sveta sloveči ribniški obrt: „sühe robe.“ No mi se vsaj na ti poti ne bomo pričekali dali ima „Ribničan Urban“ prav ali ne, če pripisuje seljakom sv. Primoža prvenstvo ribniške obrti.

Ampak ozrimo se rajše po obeh ravnokar omenjenih strugah, navadno le „grape“ imenovanih. Izpod Uzmanov izvira „Uzmanjčica“ kot eden prvih levih dotokov „Robarke“ (poznejše „Rašice“). Izpod Lužarjev pa priteka „Črna Voda“ kot eden prvih najdaljših virov Rašice, oz. „Robarke“. Obe vodi se združujeta pod Robom pri sosednih vasi Dolščak, od koder tečeta med potjo sprejemaje še drugih dotokov po Robski (Robarski) dolini proti vasi Rašici, kjer dobi ves potok ime „Rašica“. V podrobneje raz-

iskavo o teh vodah se tukaj ne moremo spuščati; prvič ni to niti naš namen na današnji poti v Velike Lašče in drugič pa zahteva „Rašica“ kot eden najznamenitejših dotokov povirja Krke temeljitega poznanja vodnih razmer v celem tem okraju. In te hočemo posebej proučiti, kadar se nam nudi prva ugodna prilika. Č. g. župnik na Krki ki je preje služboval na Bobu, me je namreč ravno te dni, ko ta odstavek pišem, opozoril na dve krasni turi v bližini Roba. Ena k slikovitemu slapu „Kobilji Curk“ pod vasjo Bani za Gradiškim vrhom; druga pa od Roba ob „Črni vodi“ po krasno izpeljani novi graščinski cesti čez Selo in Rupe v tesni Iške do žage in mlina; tu se nahaja most čez Iško, pot onostran vodi na Notranjsko proti sv. Trojici itd. Najbrže zasnujemo to novo partijo na ta način, da obenem preiščemo Iški Vintgar od Vrbiče pod Krvavimi pečmi in „Mačkovec“ do omenjene žage in krenemo potem na cesto čez Selo do Roba; od tod pa do Kobiljega Curka je kake pol ure. Ob ti priliki si morda ogledamo tudi slovite Lužarje, kot razvodje Iške in Rašice, torej prva od te strani najdaljši pritok Ljubljance, in druga najdaljši vir reke Krke.

Bavnotako se tedaj tudi natančneje seznanimo s slikovitim Robom samim ter vodnimi razmerami Rašice in Krke, torej vse zanimivosti, katere so si danes le mimogrede ogledali, oziroma ob kratkem omenili.

Da nam med potjo tudi sicer ni bilo dolgčas, zato

je kaj vrlo skrbel naš mali Dušan. Povišal je Ljubljano na 800 metrov, Veliki Osolnik pa znižal do nadmorske lege Ljubljane; ni mu bilo treba drugega, nego le znil je, pa vam je prestavljal hribe in gore in premetaval doline in planjave, da vam je bilo veselo jih gledati, kako so kozolce prevračali med seboj; to se pravi, gledali smo, a videli nismo ničesar, le slišali smo to prekopicanje iz modrih, se pravi iz suhih ust našega hudomušnega Dušana. Da je Dušan tudi hudomušen, če le hoče biti, in kar je glavno, če ga hoče poslušati — o, kdo bi mu te usluge ne storil — to je tudi sam potrdil, če smo se prekopicanja njegovih hribov in dolin le preveč smejali in nevrjetno z glavo majali. „Veste“ je ob taki priliki zavestno dejal, „te kozolce s Turjaškimi gorami, preobračam jaz le za ‚špas‘ in za kratek čas.“

Mi smo mu to bolj verjeli, nego vse drugo in tako smo prišli do Roba in še čez Bob da niti vedeli nismo, kdaj nam je čas potekel. Tam nekje pod Dolščakom med „Mišjim dolom“ in „Šumnikom“, torj že v Robarski dolini, pa nas je Dušan zapeljal v hudo skušnjavo. Srečali smo namreč voz, na njem dva domačina posestnika, ki sta se peljala v Velike Lašče na Ciril in Metodovo slavnost. To smo šele zvedeli na vprašanje, kam drži njuna pot. Moj sopotnik se je začudil odgovoru preprostih posestnikov, ko porečeta: „V Lašče greva na slavnost sv. Cirila in Metoda, tako narodno stvar je treba podpirati.“ . . .

Trstu, ter okrožni sodišči v Gorici z okolico 40—50.000 Slovanov in čeravno je višje deželno in trgovsko sodišče namenjeno celemu Primorju, a deželno sodišče tudi za več povsem hrvaških in slovenskih sodnih okrajev Istre in Goriške, se vendar ni na višjem deželnem sodišču ni na trgovskem ni na deželnem sodišču nikjer ne nahaja nikak napis v hrvaškem ali slovenskem jeziku. Vsi napisi so izključno v italijanskem jeziku — kakor da smo tam kje sredi Rima ali Napolja. Večina sodnikov ne pozna ni jezika ni naroda, kateremu morajo deliti pravico. Ministrstvo pušča mesece in mesece nepopolnjena mesta sodnikov in pristavov, in radi se opravljajo posli slabo in površno; sodi se samo, da se razsodi.

Za časa vladanja Italijanov v Dalmaciji je bila izdana odredba, da morajo vsi sodni uradniki v roku dveh let dokazati, da poznajo jezik prebivalstva. Ta ministerska odredba, ki obsega minimum, ni bila do sedaj raztegnjena na naše Primorje, kjer je vsak, ki prihaja dobrodošel, pa bil tudi Turek.

Kar se tiče uporabe hrvaškega ali slovenskega jezika na sodiščih, to gremo v Istri vedno slabše. V področju vsega rovinjskega okrožnega sodišča, urejuje se tudi v hrvaškem jeziku, samo na treh sodiščih, to je v Pazinu, Buzetu in v zadnjem času, na Čresu. — Povsod se izprašuje obtožence in priče italijanski s pomočjo tolmačev, ki večkrat ne razumejo jezik ljudstva in ki napačno prevajajo izjave strank. Kaj pomaga tu zakon, kaj naredbe, ko se vedno jednako postopa na škodo Hrvatov in Slovencev, ki so v pokrajini v večini. Ravnotako je porota tako v Istri kakor v Trstu le na škodo našemu narodu in v sramoto modernemu pravosodju. Ne zahteva se od porotnikov poznavanje obeh deželnih jezikov, obtožnico sestavi državni pravnik na temelju italijanskih zapisnikov, za izpraševanje prič in obtožencev pa fungirajo tolmači, ki predstavljajo izjave po svoje. Državni pravnik ima svoj govor italijanski, od česar ne razume obtožence večkrat niti besedice; predsednik ponavlja izjave prič in ves proces italijanski, in porotniki sodijo, ne da bi naravnost iz ust obtožence ali prič slišali niti besedice. In na podlagi takega tolmačenja se obsoja naše obtožence, obsoja tudi na smrt! Pač res: Avstriji velja geslo: „Justitia est fundamentum regnorum“ samo za Nemce in Italijane.

Cerkev v službi Madjarov.

Pred kratkim je ogrski primas kardinal Vaszary izdal svoji duhovščini nalog, naj se uči slovaški, da bi moglo potem uspešneje vršiti svojo veliko misijo. Ta „velika misija“ pa seveda ne obstoji v tem, da bi ti svečeniki vcepjali svojim vernikom krščanske nauke v slovaščini uspešneje v srca, temveč v tem, da bodo mogli potem tem lažje delovati na ljudstvo v smislu madjarskega imperializma. Z donečo besedo naj se ljudstvo politično korumpira, to in nič drugega je namen kardinala Vaszaryja z onim ukazom. Kajti nekaj let je šele temu, ko je isti Vaszary zapovedal svoji duhovščini, naj madjarski katehizira deco in naj drži madjarske propovedi, in sedaj naj bi se ta slovanožre kar v naglici bil spremenil v dobrega očeta? Toda uničiti hoče duhovnike, ki so dosedaj učili Slovake, kajti ti so bili po veliki večini tudi Slovaki, ki se še niso bili odtujili svojemu narodu. Zato treba, da se Madjari uče slovaški, da bi Slovake v njihovem materinem jeziku odtujili njihovi narodni misli in jih pridobili za enotno madjarsko državo.

Grof Ignatjev.

Dne 3. t. m. je umrl v Petrogradu grof Nikolaj Ignatjev, bivši ruski poslanik v Carigradu in bivši minister

Ste slišali to vi Slovence, zlasti vi inteligenti, ki ob vsaki priliki pri polnih čašah vina poudarjate svojo narodno zavest, a v resnici pa za narodni blagor ne žrtvujete niti beliča, vsaj ne iz blažjih osnutkov za zatirani in prezirani slovenski narod? Mene ta odgovor ni tolikanj osupnil. Pri svojih potovanjih čez Turjaške gore sem že preje prišel do veselega prepričanja, da v teh gorah živi slovenski rod, ki naj bi bil po vsej pravici kot vzorni zgled vsem Slovincem širom lepe naše domovine. Ob priliki Trubarjeve 400 letne spomenice so vam romali kmetje iz daljnih vasi proti rojstnemu domu tega prvaka slovenskega slovstva in znali so o Trubarju več izvirnega povedati, nego marsikateri učeni spisi o Trubarjevem življenju. Domačo zgodovino vam ta rod v Turjaških gorah pozna bolje, kot marsikateri učen hotečij biti „frakar“, katerega spravi priprosti kmetič ali obrtnik s frakom in njegovo učenostjo o domoznanstvu vred trikrat v „žakelj“. Odločnost, narodna zavest in značajna jeklena močnatost to so znaki sinov Turjaških gora in še dalje doli čez Ribniško dolino.

Ali, da se vrnemo k naši skušnjavi nazaj. Mali Dušan je, opazivši voz, postal bliskoma trdnega prepričanja, da včasih tudi turistu kakor je on in menda celo tudi takim, kakor sva midva z njegovim očetom, prav nič ne škodi ne na ugledu, še manj pa na nogah, če se spotoma tudi malo potegne na vozu pa magari, če je tudi le gnojni koš. No, ta voz, katerega smo srečali, je bil

za notranje stvari. — Nikolaj Pavlovič Ignatjev se je rodil l. 1828. v Petrogradu. Posvetil se je vojaškemu stanu in se tako odlikoval, da je postal l. 1856 polkovnik. Kmalu pa je zamenjal vojaško karijero z diplomatsko in bil imenovan vojaškim atašejem ruskega poslanstva v Londonu; zatem se je udeležil kongresa v Parizu, kjer je dosegel razne uspehe za Rusijo, zlasti v obmejnih vprašanjih. Na svojo lastno prošnjo je bil Ignatjev l. 1858. prideljen sibirskemu guvernerju Muravjevu in največ njegova, ne pa Muravjeva, zasluga je, da je dobila Rusija od Kitajske amur-ko pokrajino. Iz Sibirije je prišel kakor ruski poslanik v Peking, kjer je sklenil za Rusijo ugodno trgovinsko pogodbo. Leta 1863. se je vrnil v Rusijo in je bil imenovan ravnateljem azijskega oddelka. Leta 1864. je bil imenovan ruskim poslanikom v Carigradu, kjer je napel vse svoje sile za osvobodjenje balkanskih Slovanov izpod turškega jarma. Raditega so ga Turki posebno sovražili. Ko se je približevala rusko-turška vojna, je obhodil vse evropske dvore, da bi jih pridobil za neutraliteto, kar se mu je le deloma posrečilo. Po vojni je vodil mirovna pogajanja v Drinoplju in v Sv. Stefanu. Anglija je proti tem mirovnim pogajanjem protestirala, in Ignatjev se ni več povrnil v Carigrad; imenovali so ga guvernerjem v Nižem Novgorodu. Početkom vladanja carja Aleksandra III. je bil minister državnih domen; a l. maja 1881. je bil na mesto Loris-Melikova imenovan ministrom za notranje stvari; junija 1882. je pa odstopil. Leta 1888. je bil izvoljen predsednikom „Slovenskega blagotvornega društva“.

Zgradba vojnega brodograjskega v Rusiji.

Ker so se razbila kompromisna pogajanja med državnim svetom in duma glede dovolitve kredita 11.250.000 rubljev za zgradbo novih oklopnih, stopi v veljavo § 13 proračunskega zakona, vsled katerega ostane v veljavi lanski državni proračun, ki dovoljuje vladi sredstva za zgradbo oklopnice.

Srbija.

Novemu ministru je zagotovljena trgovinska pogodba z Avstro-Ogrsko. Kakor hitro bode podpisana, odpotuje kralj v inozemstvo. Svoje potovanje je odlašal kralj le zato, ker mu je bilo mnogo na tem, da izkaže najprej spoštovanje cesarju Francu Jožefu, preden obiše druge evropske dvore. Tega pa ne more storiti poprej, dokler ni sprejeta trgovinska pogodba, ki bode šele napravila dobro razmerje med obema državama.

Maroko.

V francoski poslanski zbornici je bila zopet jako burna debata glede Maroka. Poslanec Jaures je vložil ostro interpelacijo proti postopanju generala d' Amade, ki se je polastil mesta Azemurja. Trdil je, da je ta korak nezastisljano kršenje evropskemu koncertu in francoskemu parlamentu dane besede. Vprašal je slednjič, ali hoče vlada odpoklicati ekspedicijski kor iz Maroka in temu negotovemu stanju napraviti konec. V odgovoru na to interpelacijo se je minister Pichon toplo zavzel za generala d' Amade, kateri vživa polno in neomejeno zaupanje francoske vlade. Izjavil je, da je bil general d' Amade primoran nastopiti proti meščanom v Azemurju, ki so izdržali njegove kurirje. General si je pridobil polno zadoščenje, ne da bi bila počila le ena puška. V Azemurju ni več francoskega vojaka. General d' Amade ne uživa pri francoski vladi le popolnega zaupanja, temuč tudi priznanje in hvaležnost za izvrstno nastopanje.

C. kr. kmetijske družbe občni zbor.

Predvčerajšnji občni zbor naše kmetijske družbe je našel v naši javnosti radi izida svojih volitev precejšnjega

ličen „bagerl“ (enovprežec) in — pa kaj bi Vam še nadalje pravil, skobicali smo vsi trije na voz in parkrat švrk, švrk, z bičem po zraku in kot blisk, ali pa morda nekoliko manj hitro, in bili smo v Vel. Laščah. Na razpotju pod Bašico smo se hoteli sicer še nekoliko ogledati Trubarjev rojstni kraj, ampak ker smo želeli priti tudi na Ciril-Metodovo veselico v Vel. Lašče, smo to namero za enkrat opustili.

Velike Lašče! Davno, davno je že temu, odkar sem vas prvkrat videl.

Kot pozdravljamo po dolgi ločitvi, ljubega, starega znanca, tako prisrčno sem vas v duhu in v srcu pozdravljaj, ko sem tega dne po dolgem času zopet stopil na drago ozemlje, iz katerega je vsklilo življenje našemu Levstiku in Stritarju.

O ti ljubka Velikolaška višava, kako si krasna, kako prijazna si ti lična, skoraj bi rekel gorska vasica, ti poleg slikovitega Turjaka drugi kinč, drugi čar Turjaških gor!

V tvojem obzidju raja danes tvoj zavedni rod . . . brhke hčerke Turjaških gora slave v značaju pristnega narodnega slavja za vse Slovane največji, najsvetejši narodni praznik: v proslavo slovanskih apostolov sv. Cirila in Metoda, obenem pa v prid in blagor preganjanim trpinom, dragim nam bratom Slovincem ob mejah slovenskih dežel.

odmeva, in to po vsej pravici. Pokazal je namreč, da se je končno — če tudi polagoma — vendar začelo tudi pri nas daniti, in da so ljudje pričeli glasovati po svojem prepričanju in ne po izdanih parolah, pa naj si prihajajo od še tako avtoritativne strani. Veseli nas to tembolj, ker so te volitve dokazale, da se namerava zlomiti stari zistem, kjer je oseba veljala vse, delo in zmožnost pa so bile postranska stvar.

Seveda brez strankarstva tudi to pot ni šlo. Liberalci, ki izgube v trenutku vsak kritičen preudarek, kakor hitro se jim vrže za vabo kako znano liberalno ime, si niso mogli kaj, da ne bi zedinili svojih glasov na znanega veletržca Kneza, in ga posadili na podpredsedniško mesto, kamor sodi toliko kot lisica kot čuvarica perutnine pred kokošnjak. Zbegalo jih je „dobro“ liberalno ime tega slovenskega bogataša — premislili pa seveda niso, da veletržec vendar nikdar ne more zastopati interesov tako eminentno produktivnega stanu, kot je kmetski stan, ne glede na to, da možu nedostaje primerne kvalifikacije za agrikulturne naloge, kakor je to ob sebi umevno, in kakor to ve izvoljenec menda tudi — sam.

Pa Knezova izvolitev bi še ne pognala valov tako kvišku, kakor blamaža, katero je doživel grof Barbo kot kandidat oficijelne liste — s tem, da je z neprimerno veliko večino propal tako sijajno, kakor pred njim še nikdo v analognih razmerah. Grof Barbo ni slovenski liberalci, in zato se volilec tudi ni zamotilo oko — volili so in odločili, kakor je to bilo prav, kakor to zahteva interes družbe, naše dežele in slovenskega naroda sploh.

Pred tem popolnim porazom ni mogla obvarovati pretencioznega in arogantnega nemškega grofa vsa oficijelna hinavščina niti ne ante niti ne post festum, čeprav se je končno doseglo, da stoji sedaj izprazen od usode mu namenjeni odborniški stolec, tako velik je bil upravičeni odpor proti ohlostim visokorodne njegove osebe. Obračunalo se je v prvič z njim, in dobro bi bilo, če bi se obračunalo povsod z njim, kjer po čudni božji previdnosti količkaj odločuje njegova beseda.

V vsem javnem nastopanju je pokazal ta mož brezmejno sovraštvo proti Slovincem, katere je v družbi podobnih elementov na zvit način, pod krinko stvarnosti vedel ugonabljeti, kakor doslej noben politik na naših tleh. Še to dejstvo samo bi moralo enkrat za vselej odločiti, da takemu človeku nikdar in nikjer in pod nobenim pogojem ne gre votirati niti enega slovenskega glasu.

Za koga pa ta moment — žal ni bil dovolj mero-dajen, napotiti ga je moralo k protiglasovanju vse ostalo, kar vemo iz življenja kandidatovega: njegov ton, njegov oblasten, prepotenten, antipatičen nastop in vse to pri znani duševni revščini in skrajno pomankljivi izobrazbi njegovi. Če je mož danes po Schwegljevi milosti deželni odbornik, ne spremeni to čisto nič na teh dejstvih, kakor tudi ne, da sodi agrikulturni referat v njegov resort. Žalostno dovolj, da se mu je nakazalo delo, kateremu ni in ne more iz zgoraj navedenih vzrokov nikoli biti kos — kakor sodijo celo agrarnih operacij večji njegovi lastni strankarji s pomilovalnim usmevom o njem. Sicer pa za res ni referata, katerega bi mogel obvladati v naši deželi ta milostljivi gospod grof. Lastnih rekrutov še nimamo in deželno-korporalskih mest do zdaj žalibog še tudi ni zistemovanih.

„Slovenec“ je včeraj vdaril na veliki boben in je zazvonil kmetijski družbi z dnevom sodbe in obračuna — na vemo, ali zaradi knezove izvolitve, ali zaradi najnovejšega ljubljence „Slovenčevega“, tistega ljubljence, ki je na nečuden način pred leti v zbornici napal slovenskega poslancu: delavnega inteligentnega in nad vse častne pojme Barbove daleč vzvišenega moža-poštenjaka dr. Žitnika, in kateremu je načelnik S. L. S. dr. Šušteršič sam v javni deželnozbornski seji namerjal — klofute.

In tako se je zgodilo — da se je pozabilo na načelo: da ne smejo ljudske stranke z usiljivimi aristokrati imeti ničesar opraviti, in da stranke, ki se imenujejo slovenske, za nobeno ceno ne smejo odpirati vrat Nemcem, kaj pa še jih podpirati.

Pazili bomo, da kmet. družba radi temeljite odklonitve Barbove ne bo trpela nobene škode, tudi če bi se grofu kot referentu izljubilo morda iz maščevalnosti nastopati proti njej. Šteti znamo in vemo, da je njegov samo en glas; za vse pa, kar se dogodi v deželi je odgovorna večina v deželnem odboru — in ta upamo, da je navzlic vsemu in vsemu vendar-le ljudska in slovenska.

Dnevne vesti.

Kranjsko.

— Na znanje! V svoji seji 3. t. m. je sklenil glavni odbor S. G. S., da postavi podjetje „Nove Dobe“ odnosno strankarskega glasila jeseni t. l. na najširšo podlago. Glasilo, ki je sedaj razširjeno le po nekaterih krajih Dolenjske na Koroškem ter v kranjskih mestih, je širiti ne samo po ostalih krajih Kranjske, ampak tudi na Goriškem in Primorskem ter — kjer je potreba — na Štajerskem. Smer listu ostane kakršna je danes, ker popolnoma odgovarja smoterni narodni slovenski politiki.

Izpremeni se oblika ter cena (nižja) časopisu. Da smo za preosnovno določili jesenski čas, temu vzrok je dejstvo, da počitnice niso pripravljene za uspešno akcijo v tem pogledu: na drugi strani pa je bilo odločilno, da se vrše jeseni dopolnilne volitve za kranjski deželni zbor, v katere poseže tudi naša stranka. Glavni odbor je končno v svrhu obsežnih priprav za novo podjetje sporazumno s konzorcijem „Nove Dobe“ sklenil, da z današnjo številko začasno prejenja izdaja nje „Nove Dobe.“ Onim gg. naročnikom, ki so list predplačali in ki žele, da se jim predplačila povrnejo, je vpslati denar po poštni hranilnici; in če pa se jim predplačila vpiše na račun novega lista. Izrekamo upanje, da dosedanji prijatelji in naročniki našega glasila ostanejo zvesti i novemu podjetju. Prosimo pa zajedno, naj se vsi oni, ki se zanimajo za novo podjetje, javijo in obrnejo na naslov: „Nova Doba“ v Ljubljani. Uredništvo in upravništvo.

— „Slovenec“ je postal iz glasila Slovenske Ljudske Stranke nekak organ svojih nezrelh, prepotentnih, pod premalo strogo kontrolo stojih uradnikov. Ker imajo ti častivredni možaki menda nekako ljubavno (morda tudi kako drugo!) razmerje s propalim grofom Barbo, jih je njegova blamaža povodom izvolitve odbora kranjske kmetijske družbe tako užalostila, da so objavili v četrtkovem „Slovencu“ nekako pretečo notico, v kateri prorokujejo kmetijski družbi smrt zaradi izbacitve grofa Barbota iz odbora. Budalosti te neumestne šale pač ni potreba tu posebej razjasnjevati, ker mora vsacega poštenega Slovenca le veseliti, da se je kmetijska družba iznebila zagrizenega Nemca, komur je le njegova faktučna nesposobnost in dosledno nezmožnost zabranjevala, da ni kot član kmetijske družbe še več škodovalo slovenskemu kmetu v prilog Nemcem, kakor je to v istini storil. Resnim vodilnim politikom S. L. S. pa polagamo nujno na srce, naj v strankinem in slovensko-narodnem interesu zamašijo usta preglasnim kričarjem „Slovenčevim“. Zadnje pa prosimo, naj nam podajo raje nekoliko pojasnila, kam da je šel in še gre denar, kojega je donesla in še donasa prodaja vžigalic na korist „obmejnim Slovencev“. Naj morda v tej zadevi odprejo malo širše svoje usta.

— Slovenski književni jezik našim narodnim nasprotnikom ne da mirnega spanja. Dasi slovenščine ne razumejo čisto nič, pa si drznejo, jo kritikovati. Mnogokrat smo že morali čuti, celo v drž. zboru, da preprosto ljudstvo ne razume književne slovenščine. Navajali so ta dokaz, da je naš književni jezik le nek umetno napravljeni stvar, ki v ljudski govorici nima podlage. — V Berlinu se vrši pravkar znana Eulenburgova kazenska pravda. Vabljeni so k razpravi tudi priče pristni Bavarci, torej Nemci kakršni so v Berlinu. Pa glej, berlinski sodniki ne razumejo bavarskih prič, te pa sodnikov ne, ki govore nemški književni jezik. Privzeti so morali tolmača za to, da je Nemeč v Berlinu mogel razumeti Nemca iz le tri ure po železnici oddaljene Bavarske. In ti ljudje se še drznejo, nam kaj očitati!

— Slovanski kongres se vrši v Pragi. Ne vemo prav, kakšne vsebine mandat imajo člani drugih narodnosti, ki pridejo na slovanski kongres in kdo jim je podeljeval mandat. To vemo, da v nas Slovenceh za shod naznanjeni odposlanci takega mandata nimajo. Vsaj čulo se ni, da bi kje na kakih velikih shodih odposlanci si bili izprosili tako naročilo. Mogoče, da so tako naročilo bile dale stranke, katerim pripadajo dotični odposlanci, toda to še ne upravičuje reči: dr. Vošnjak zastopa štajerske Slovence, Hribar Kranjce, Gabršček Goriške Slovence. Kakor simpatizujemo s slovanskim kongresom, obžalujemo, da gospodje, ki imajo v rokah prireditve slovanskega kongresa, niso vabili Slovencev kot takih. Vabili so pač oba državno-zborska kluba in od tu so šla vabila dalje po volji dotičnih gospodov, niso pa vabili slovenskega naroda. Glede Poljakov in Čehov je bilo čitati, da so bila vabljeni in da so se vabili odzvale vse stranke. Le tako bodo smeli reči, da je bil na kongresu zastopan češki ali poljski narod, dočim bodo od Slovencev zastopali posamezniki le sebe ali pa le nekaj slovenskih strank. Obžalujemo tak arrangement, ki je zakrivil, da narod slovenski na slovanskem kongresu ne bo imel zastopstva. Hočemo pa izvedeti, kdo je krivec in kje leži krivda.

— Češka šolska mladina iz germaniziranih krajev obišče Prago; ta obisk prirede vodstva ljudskih šol „Šolske Matice“ in iz delokroga „Narodne jednote severo-češke“. Priglasilo se je že več tisoč otrok, lepo število hotelov, kavarn in društev pa je obljubilo brezplačna prenočišča in pogostitev. Tako se vzbuja narodni čut v češki deci! Mogoče bi se pri nas našli rodoljubi, ki bi omogočili otrokom iz Koroške in Štajerske vsako leto obisk Ljubljane, kjer bi se po češkem uzorcu v mladi otroški duši vcepila ljubezen do domovine in spoštovanje do materinega jezika. Naši narodni gostilničarji bi pa gotovo tudi storili svojo dolžnost napram slovenski mladini, ki se potaplja v nemškutarskem močvirju.

— Glasbene Matice občni zbor je bil v četrtku. Poročilo v društvenem delovanju, ki so ga podali predsednik, tajnik in blagajnik kaže vsestranski napredek. V

novi odbor so bili soglasno voljeni g. Anton Stritof za predsednika; za odbornike pa gg.: dr. Bezjak, dr. Detela, Gruden, Jeršinovič, Premrl, P. Hugolin Satner, dr. Ravnihar, Rozman, Šebenik, Žebre, A. Lajovic in dr. Rudež. Z odborom v tej sestavi smemo biti popolnoma zadovoljni, saj so nam voljeni gospodje jamstvo za resno in vztrajno delo v prid enemu naših prvih kulturnih zavodov.

— Občni zbor kmetijske družbe kranjske. V četrtku dopoldne se je vršil v veliki dvorani „Mestnega doma“ letošnji redni občni zbor „Kmetijske družbe kranjske“. Udeležilo se ga je nad 200 članov iz vseh delov dežele. Po temeljitem poročilu ravnatelja g. Gustava Pirea o stanju družbe oziroma o njenem delovanju v l. 1907. se je prešlo k volitvam. Soglasno je bil z vsklikom izvoljen za družbenega predsednika g. Franc Povše, drž. in dež. poslanec in dosedanji družbeni podpredsednik. Istotako se je nato volitev podpredsednika izvršila z vsklikom in je bil izvoljen g. Ivan Knez, veletržec v Ljubljani. V odboru pa so bili izvoljeni: Franc Pavlin, stavbni svetnik v Ljubljani s 178 glasovi; Alojzij Pavlin, veterinarski nadzornik v Ljubljani s 170 glasovi; baron Lichtenberg v Ljubljani s 131 glasovi in veleposestnik Slanc iz litijskega okraja s 127 glasovi. Grof Barbo je dobil 49 glasov, Oton pl. Detela 21, Al. Pavlin (?) 11, Skale 3, in Jenko 23. Gospod Slanc je izjavil, da izvolitve ne sprejme. G. Gombač je dejal, da je izid volitev vsakogar presenetil, in da je znak krize. Glede podpredsednika ne ve, kako bo zastopal to mesto kot trgovec, dasi ve, da mu kot osebi gre vsa čast, da je delaven in concilijanten mož. Da grof Barbo ni prišel več v odbor obžaluje, ker je zaslužen mož. Naj se pusti njegovo mesto prazno do prihodnjega občnega zbora. G. Povše je poudarjal potrebo nadstrankarstva in je bil za to, da se volitev enega odbornika odloži do prihodnjega občnega zbora, kar je bilo tudi sprejeto. Z izidom volitev pa niso zadovoljni klerikali in „Slovenec“ že tudi napoveduje neizprosno boj „Kmetijski družbi“, katera s takim odborom ne zasluži niti državne niti deželne podpore. Razpor torej tudi v tej prekornosti in izborni delujoči družbi samo radi tega, ker nimajo cele družbe v svojih rokah. Za „Glasbeno Matico“ in „Ciril-Methodovo družbo“ torej še „Kmetijska družba.“

— Samoslovenski ulični napisi v Ljubljani. Lansko leto že je izročil mestni svet ljubljanski deželnemu odboru prošnjo za samoslovenske ulične napise. To prošnjo je podpisalo sto in sto posestnikov, trgovcev, obrtnikov itd. Sedaj je deželni odbor klerikalen in po „Slovenčevi“ pisavi slovenski, in te prošnje vendar ne reši. Nemeč pač to ne bi bilo po volji!

— Realci so nabrali za družbo sv. Cirila in Metoda po vinarju za vsako tujko, čujte — 60 K 51 v. Srednješoleci! realci ljubljanski so lahko izgled narodnjakom in narodnjakinjam.

— I. državne gimnazije v Ljubljani letno poročilo je razen ravnateljevega naznanila o začetku šolskega leta seveda popolnoma nemško. Na zavodu je delovalo poleg ravnatelja 19 profesorjev, 9 suplentov in 2 kandidata. Prvi štirje razredi so imeli po dve paralelki, V. in VII. razred pa po eno. Vseh javnih učencev je bilo koncem šolskega leta 526 in 9 privatistinj v I. razredu. Po materinem jeziku je bilo 475 Slovencev, 45 Nemcev, 2 Italijana, 2 Hrvata in po 1 Čeh in Poljak. Prvi red z odliko je dobilo 82 učencev in 6 učenk. I. red 342 učencev in 2 učenki, II. red 34 učencev, III. red pa 15 učencev, 48 učencem in 1 učenki se je dovolil ponavljalni izpit. Šolnine se je plačalo 11.480 K. Študentov je bilo 68, ki so dobivali skupno 12.953 K. — Nemški razredi so navedeni v prilogi kot „podružnični zavod“ I. državne gimnazije. Letos so bili 4 razredi, v jeseni se otvori 5. razred. Poučevalo je 6 profesorjev in dva suplenta. V vseh štirih razredih je bilo 92 učencev. (I. 32, II. 19, III. 23 in IV. 17). Po materinem jeziku je bilo 71 Nemcev, 11 Slovencev, 2 Italijana in 5 Čehov. Prvi red z odliko je dobilo 19 učencev in 3 privatistinje, I. red 56, II. red 7 in III. red 2 učenca. Ponavljalni izpit bo delalo 5 učencev. Upamo, da se bode v bodočem šolskem letu izvršila popolna ločitev učencev po narodnosti; skrbeli bomo za to, da se bodo imena vseh onih slovenskih staršev, ki bodo še v bodoče pošiljali svoje sinove v ponemčevalnico, razglasila, da bodo slovenska javnost imela priliko spoznati take „zavedne“ Slovence.

— Službo zdravnika za železniško progo Kranj-Tržič je dobil zopet Nemeč, bogataš, s premoženjem 200.000 kron, brez otrok kateri ima še povrhu masno službo v Tržiču. Na prošnjo Slovence, ki je brez premoženja, a ima več otrok, se pa niso prav nič ozirali.

— Skrajna nevarnost preti našemu prelepemu Vintgarju pri Gorjah, ki je ena najvažnejših privlačnih točk za tujski promet na Gorenjskem. Vlada namerava vsvo vodo tik pod Žumrom zajeti ter jo uporabiti za proizvodnjo električne sile. S tem izgubi prelepa soteska Vintgar prav vse, ni treba omenjati, da bi se s tem učinila neizmerna škoda celi okolici in tudi Bledu. Raditega mislimo, da je treba napeti vse sile, da se ta nakana prepreči.

Mislimo, da se morajo ganiti vsa prometna društva v cel okolici, to je, v Gorjah, na Bledu in v Radovljici; na čelo te akcije pa stopi „Deželna zveza za tujski promet na Kranjskem“ ter naj stori najenergičnejše korake proti temu. Znano nam je, da se je svoj čas nameravalo tudi sloveči „Gesäuse“ tako uporabiti; a storili se se energični koraki, ki so tudi izdali. Res čudno je, če se na eni strani deluje s strani vlade na ohranjenje prirodnih krasot, na drugi pa se hoče tako prirodno krasoto popolnoma uničiti. Ali pa je ohranjenje prirodnih krasot potrebno le v nemških pokrajinah, dočim naj se v slovenskih uničujejo najlepše prirodne krasote. To zadevo najtopleje priporočamo našim društvom, ki imajo namen pospeševati tujski promet na Kranjskem. Prosimo pa tudi naše gospode poslance, naj se z vso vneto oprimejo te stvari, ter naj store vse, kar le mogoče, da se ta nameravani atentat ne izvrši na naši prelepi domovini.

— Ciril-Methodov kres nad okamnelimi Svati. Na prevečer sv. Cirila in Metoda se je marsikdo oziral zvedavo, ali pa tudi plašno proti okamnelim „Svatom“ na Veliki Gori nad Ribnico. Zrli in čakali so, kdaj se pokaže plamen obljubljenega Ciril-Methodovega kresa nad okamnelimi „Svati“. Pa kresa ni bilo! To se pravi, kres je bil in gorel še višji nego je bilo nameravano, toda vsled mnogih nezgod in slabega vremena, na popolnoma drugem kraju, odkoder se ogenj v dolino najbrže ni mogel opaziti. Škoda! To bi bil eden največjih in najvišje vidnih kresov morda na celi Kranjski. Skoraj 1 ducant udeležnikov iz Ribnice, Dolenje Vasi in Ljubljane se je priglasilo, da na teh sinjih višavah proslavi spomenico slovanskih apostolov. Vse je bilo pripravljeno, vse komaj čakalo izrednega vžitka. Toda okrog 4. ure pop. pribruje od jugozapada ravno čez Veliko Goro huda nevihta, izlet je bil že na pol posestrečen, kajti udeležnikov iz Ribnice ni bilo na določenem mestu izhodišča. „Kaj počnemo?“ vpraša gospod nadučitelj Zupančič, ki je bil takorekoč glavni kolovodja prireditve. „Mi gremo gor, in naj lete tudi prekle dol“ je dejal g. Pire, časnikar iz Ljubljane. In res šli so. Izven že obeh omenjenih tudi še gg. Grčar, učitelj iz Ribnice in Ločnik, učitelj iz Dol. Vasi. Srečujoči ljudje so zmajevali z glavami, češ, slaba se vam bo godila zgoraj. A družba je šla korajžno naprej; nevihta je pojenjala, a ko so prišli v sredo Velike Gore, se je zopet znova pričela. Vračujoči se drvarji so pravili, kako strašno je razsajala nevihta zgoraj pri „Svatih“ (oziroma pri „Stenah“). Tudi to in ono, da so se v mraku izgubili nad „Svati“ družbe ni razpogumilo. Po dolgem iskanju so našli končno v zaraščenem dolcu precej višje nad pripravljenim kresom varno zavetje, znetili so velikanski ogenj, ter prebiti vso noč ob njem. Dva vsega spoštovanja vredna „puterha“ napolnjena z rujnim vinom sta pomagala gasiti žejo okoli ognja zbrani družbi. Krog polnoči se je zjasnilo, kres je veselo plapolal naprej in naprej do rane ure zjutraj. Čarobna noč je bila to, sredi velikanske šume, v domačiji kosmatincev medvedov. In ali se je ogenj v dolino videl ali ne, družba ga je posvetila in storila kot Ciril-Methodov kres nad okamnelimi Svati!

Štajersko.

— Nič brez Nemcev — vse brez Slovencev! Ko se je pred tednom dni po časopisih razglasilo, da nameravajo poslanci v slovenskem klubu izdelati poseben načrt jezikovnega zakona za slovenske dežele in sicer vsled dogovora z min. predsednikom in ga predložiti so „vztrepetali“ naši Nemci v „sveti jezi“ in Dobernig, Marckhl, Nagele ter Hoffman so stopili k ministrskemu predsedniku ter ga „ogorčeni“ vprašali, kaj je na tem resnice. On seveda o stvari ni nič vedel ter zagotovil, da „samoobsebi umevno“ ne stori nič brez Nemcev. Radovedni smo, kdaj je že kateri slov. deputaciji rekel, da „samoobsebi umevno“ ne stori nič brez Slovencev.

— Nemško denuncijanstvo. „Nemško društvo za Maribor in okolico“ je nedavno skrpucalo neko resolucijo, v kateri govori o „poslovenjenju“ pošte v Mariboru z dvojezičnimi tiskovinami in obnem denuncira slov. poštnega uradnika P., ki je toli pravičen, da gleda na to, da slovensko občinstvo dobi vsaj dvojezične tiskovine. Žalostno mora stati z nemštvom v Mariboru, če so mu te dvojezične poštne tiskovine nevarne in če se mora za vzdrževanje tega trhlega nemštva njegovi „viteški“ zaščitniki posluževati denuncijanstva.

— Slovenski otroški vrtec v Gabrjih pri Celju je popolnoma dodelan. Tozadevna kolavdacija se je že izvršila ter dognala popolno sposobnost zgradbe v namerjeni namen. Jeseni letos se vrtec, ki je sedaj provizorično nastanjen v sobi neke hiše g. stavb. podjetnika F. Gologranca, preseli tu sem. Žal, da je prostor nekako omejen ter ne bode mogel dolgo vzprejemati otrok, ki se bodo sigurno čim številneje oglaševali za vsprejem v to zavetišče. Treba bode v doglednem času misliti na razširitev tega splotja.

— Na progi Spodnji Dravograd-Celje vladajo zadnji čas zopet razmere, ki so za slovenske potnike že neznosne. Koliko se je zaradi te proge interperiliralo, pisalo in prosilo; pa c. kr. ravnateljstvo državnih železnic v Beljaku že skrbi za to, da se polagoma, pa gotovo germanizira. Od Spod. Dravograda do Velenja so (izvzemši postajališče

Slovenjgradec) sicer dvojezični napisi; pa da bi slišal tudi sprevoznika klicati postaje v slovenščini, to se ne zgodi. Glede tega bi priporočali, da osebe, ki se večkrat na tej progi vozijo, kakih 14 dni vedno dobro pazijo, kako se izklicujejo postaje; tozadavni material naj se pošlje potem političnemu društvu „Naprej“ v Celju, ki bo potrebno ukrenilo. Pa tudi narodne občine naj se ob vsaki priliki pritožujejo na pristojna mesta. Pomagajmo si sami in kmalu se bodo Nemci navadili spoštovati naš jezik.

— **Sprejemni izpit na slovenski gimnaziji v Celju.** Oglasilo se je k sprejemnemu izpitu 24 fantov, sprejetih je bilo 22 — toliko kakor lansko leto.

— „Slovenskega Gospodarja“ zagovarja pred sodnijo — nemški mariborski odvetnik dr. H. Vsekakor častno za list, ki baje brani „narodne“ svetinje slovenskega naroda.

Primorsko.

— **Železnica Sv. Lucija-Ildrija.** V sredo se je vršilo v Gorici posvetovanje glede prvih del za zgradbo železniške črte od Sv. Lucije v Idrijo. Prišli so na posvetovanje na povabilo deželne glavarja razni prizadeti župani.

— **Laški sejmarji in drugi botegarji v Gorici** stakajo radi bojkota od slovenske strani. Večina njih je tako navezana na kupčijo s Slovenci, da gledajo s strahom v bodočnost, kaj bo, če bo trajal bojkot še nekaj časa. Najbrže bo treba zapreti v doglednem času več laških prodajalen. Tako se bo maščevalo divjanje proti Slovincem v Gorici. V kratkem se otvori v Raštelu, dolgi ulici skoro s samimi laškimi prodajalnami, velika slovenska manufakturna trgovina. Tako se bo najbolje odgovorilo na laško impertinenco.

— **Goriška gimnazija** je imela v preteklem letu 546 učencev, med temi je bilo Slovencev 272, Lahov 226, Nemcev pa le 46, a še od teh ni nikdo domačin. — Šolsko leto so dovršili: 70 z odliko, 375 prvi, 38 drugi, 19 tretji red; ponavljalni izpit bo delalo 33 učencev, 11 pa je ostalo neizprašanih. Včeraj se je oglasilo k vsprejemnemu izpitu 47 Slovencev in 35 Lahov z Nemci vred. — Za tako gimnazijo so nam vrinili zopet dva nova nemška profesorja. O potrpežljivost našega ljudstva, kje so tvoje meje?!

— **Slovensko sirotišče v Gorici.** Zabeležiti imamo nov napredek goriških Slovencev. Društvo „Slovensko sirotišče“ je kupilo za 69.000 K v Via Ponte Isonzo hišo št. 12 z obširnimi zemljiščem. Poleg palače in gospodarkega posloplja obsega zemljišče 8 njiv in 553 kvadratnih sežnjev. Vrednost cenijo strokovnjaki do 100.000 K.

— **Sirenje nemstva v Lovrani.** Nemci, nastanjeni v Lovrani hočejo s pomočjo opatijskih Nemcev ustanoviti v Lovrani nemško ljudsko šolo, katero prevzame seveda vlada v svojo oskrbo! Nemških otrok v Lovrani utegnje biti zelo malo in svrha tej šoli ne bo druga, nego da bo odnardeovala hrvatske otroke in pomagala graditi nemški most do Adrije. Za ilustracijo lovranskih razmer treba pripomniti, da so se lovranski italijanaši povodom občinskih volitev združili z Nemci in to proti Hrvatoma.

* **Boj med orožniki in roparji.** V nočnem vlaku, ki vozi iz Zagreba v Brod, sta se vozila dva orožnika. Okolo 11. ure začujeta klice na pomoč vosednjem kupeju. Orožnika sta udrila v kupe, kjer sta zagledala, da se neki potnik bori s tremi roparji. Ko zagledajo roparji orožnike, je skočil eden z voza, drugi je zbežal na vagonovo streho, tretji je pa skočil v vodo, kjer je izginil med valovi. Napadeni potnik je bil nevarno ranjen. Ko se je vlak ustavil, sta orožnika prišla roparja na strehi. Ostala dva sta ušla.

* **S petrolejem se u zgala.** Mlada soproga nadporočnika Kozila na Dunaju si je nedavno tega prala lase s petrolejem. Na umivalniku je stala goreča sveča in lasje so se dotaknili plamena. V hipu je bila glava nesrečni že v ognju. Začela je klicati na pomoč. Pirhitel je častnikov sluga ter vrigel na glavo nesrečnice neko preprogo. Toda bilo je že prepozno. Lasje so gospej docela zgoreli opečena pa je nevarno tudi po licih, na prsih in na hrbtu težko, da ostane živa.

Gospodarstvo.

Diamanti naših gorá.

Dopis s kmetov.

(Konec.)

To je tista prokleta nevednost ali zloba vseh teh krivih prerokov, da nihče noče kmetu povedati, kako se mu živinoreja izplača? Vedno gonijo svojo lajno o umni živinoreji, da bi pa kdo v računskih številkah povedal, koliko dobička ima kmet pri vzervi enega goveda z ozirom na mlečne in živinske cene ter stroške preraje ter vloženega kapitala, tega pa nihče ne pove. Toda od teh agentov mesojednih stanov itak ni družega pričakovati.

Toda najbolj drzno je od teh ljudi, da zahtevajo sklicuje se na svojo talmi strokovnjaško, duhovsko, ter versko avtoriteto, da jim moraš tudi proti svoji zdravni pameti slepo verjeti. To je pa nazadnje vendarle od sile.

Posebne vrste strokovnjaki so zopet na Grmu, kjer naj se naši sinovi uče umnega gospodarstva. Oglejmo si

torej, kako izgleda gospodarstvo teh strokovnjakov na ondotnem posestvu, kjer imamo priliko praktično uveljaviti težke cente svoje teoretične učenosti. Za podlago nam služijo letni računski zaključki gospodarstva na ondotnem posestvu, katere mora vodstvo polagati deželnemu odboru, in ki se nahajajo v letnih poročilih te korporacije.

Pripomniti moramo tu izrecno, da se nanašajo naslednje številke izključno na posestvo ter gospodarstvo na njem. Za šolo in sploh kar je s tem v zvezi kakor plača vodje, učiteljev, posloplja, kuhinjo učencev itd. se pelje separiran račun.

Torej pri gospodarstvu na posestvu samem je znašal v naslednjih letih letni primanek, ki ga je morala dežela pokriti:

leto	vsota	stran let. por.
1897	5315·81 K	297
1898	4116·75 „	280
1899	4004·15 „	350
1900	6302·43 „	130
1901	4925·23 „	94
1902	6770·87 „	148
6 let	29435·24 K	

Za ostala leta nadalje še ni izšlo poročilo.

Torej v šestih letih so zagospodarili ti strokovnjaki na posestvu, ki ima jako ugodno lego, izvrstne njive in travnike, ter so se pridelki vsled bližine Novoga mesta po primeroma visoki ceni vnovečevali, ogromno vsoto 29.435·24 K ali povprečno na leto okroglo 5000 K. Pri tem ni neslo posestvo cenjeno na 100.000 K niti 1 h obresti, ampak je vloženi kapital ležal mrtev. Dalje ni bilo tem gospodarjem treba plačevati nikakih obresti od morebitnega dolga, ker je posestvo nezadolženo. Končno so pa še velika dela opravili na posestvu brezplačno učenci, sami mladi korenjaki, ali pa se jim je dalo kot nagrado kvečjem malo množino slabega petijota.

Torej takega gospodarstva naj se hodijo učiti naši sinovi na Grm? In z velikim reklamnim bobnom se vabi učence na to šolo. Človek res ne ve, ali je postal sploh ves svet tako neumen in bedast, da niti ne more več pametno misliti in računati?

A pardon, morajo že res biti strokovnjaki ti gospodarji, da zapravijo pri tako lepem nezadolženem posestvu 5000 K na leto, ter jim vloženi kapital mrtev leži, tako da znaša prava izguba $5000 + 100.000 \times \frac{5}{100} = 10.000$ kron na leto. Če bi bilo posestvo last teh gospodarjev, in ne bi dežela plačevala deficita, bi prišli ti gospodarski strokovnjaki v 5 letih na kant.

Kaj takega, to odkrito priznamo ne vzmore niti najbolj zabiti kmet, ki ne zna ne pisati ne brati. Samo strokovnjaki na Grmu znajo tako gospodariti. Manjka pač dobre metle pri deželni odboru, da bi pometla s temi strokovnjaki-zapravljivci. Toda saj so vsi skupaj enaki, in gliha vkup štiriha.

Nietzsche je spisal knjigo; Jenseits von Gut und Böse. O vseh teh gospodih bi se pa dala spisati knjiga; Jenseits von Vernunft un Verstand.

Končno pa pride na vrsto še gospod Gustav Pirc gazda-starosta teh kmetijskih strokovnjakov. On vzklika v letošnjem vabilu na pristop h kmetijski družbi oziroma naročbo Kmetovalca: Kranjska dežela kupi na leto 500 vagonov umetnih gnojil ter je najbolj napredna kmetijska dežela. Najbolj neumna pravimo mi.

Dokazali smo, da vrže seno pokrmjeno živini, le 2—3 K 1 q. Umetna gnojila pa se splačajo za travnike, če se zaračuna seno z 6 K za 1 q. Kdor torej kupuje umetni gnoj za travnike ter seno potem živini pokrmi, ima, ker ga stanje 1 q umetnih gnojil povprečno 6 K, — 3 do 4 K izgube pri 1 q umetnih gnojil. In to, da je napredno in umno gospodarstvo? Pojete se solit s tako naprednostjo. Od tako velike porabe imajo korist le tvornice, trgovci in prekupci, kmet pa izgubo. Če bi imel kdo le 20 K provizije pri vagonu, znese že to 10.000 K na leto. Nasprotno pa ima kranjski kmet okroglo 150.000 K izgube ali škode pri tej porabi, ker ga umetna gnojila toliko več stanejo, kakor dobi za mleko in meso, s čimer se v daljni posrednosti umetna gnojila zopet plačajo.

Tekom 20 let je bil torej kranjski kmet vsled te neumne, zlobne ter bedaste politike in gospodarstva neposredno pri živinoreji ob 1 milijardo, posredno po živinoreji pri gozdeh in pašnikih pa ob 500 milijonov, tako da je šlo v tej kratki dobi okoli 1500 milijonov K kmetjskega premoženja a fonds perdu. Zato pa je cela kranjska dežela en sam velik intabuliran dolg. Bileamov osel je bil pač velik strokovnjak v primeri s temi nacionalnoekonomičnimi analfabeti.

Vsi ti ljudje so ali jenseits von Vernunft und Verstand, ali pa jenseits von Gut und Böse. Ali nimajo ne pameti in razsodnosti, ali pa ne vesti ne srea ter uprizarjajo frivolno igro z gospodarsko existenco desetisočernih kmetjskih rodbin. Prijela jih je neka besna affectio carnalis kruhoborstva, koje nesrečna žrtev je še trikrat nesrečnejši kmet. In morda se marsikdo izmed njih nadeja celo odklčanja letos v jubilejnem letu za svoje uspešno delovanje v prospah kmetijstva. Naj le dobe odliko, pa od mesojednih stanov, v kojih korist so delovali; mi kmetje jim damo medaljo iz kravjega repa ter bikove žile.

Posvetili smo z bengalično lučjo v to reševanje našega kmeta, katero je vzela ta klika v zakup ter sklicuje se na svojo avtoriteto tišči kmeta h tlom in ga gospodarsko izkorišča. Toda padle so nam luskinе raz oči in spregledali smo, kaj Vi pravzaprav nameravate.

Mi ne poznamo nobene avtoritete več, ampak le svoje praktične skušnje ter svojo zdravo pamet, ki nam jo je Bog dal. Kdor hoče naj stori isto, kdor hoče ostati pa še nadalje telebur in teleban, temu pa ni pomagati. Volenti non fit iniuria. Zoper neumnost in lahkovernost se celo bogovi zaman bojujejo.

Tržno poročilo.

Denarni promet.

Dunajska borza. Poslabšanje parlamentarnega položaja vpliva tudi neugodno na borzo; posebno močno občutijo to akcije onih železnic, katere se imajo podržaviti. Rente so vnovič precej trpele vsled realizacij. Triodstotne prijorite južne železnice so se poboljšale za 2 K. Devize in valute so se vseskozi dobile ceneje. Notirale pa so kreditne akcije 620·50, ogrska kreditna banka 740—, bančno društvo 518·25, zemljiška banka 488·75, državne železnice 693·50, lombardi 118·50, alpske montanske akcije 663—, ruska renta 95·60. Bančna obrestna mera 4%, privatni diskont 3 $\frac{1}{8}$, daljši 4% do 4 $\frac{5}{8}$ %.

Promet s pridelki.

Poročila iz Ogrske, posebno iz Banata, se glase še vedno pomirljivo; čeprav so napravili budimpeštanski mlini v zadnjem času nenavadno velike nabave v pšenici je vzrok temu samo zmanjšanje zalog pšenice in moke. Producenti so tako preobloženi s poljskimi deli, da pride le malo blaga na trg. Sploh je jako malo blaga na trgu, posebno iz Slovaške, kjer se je upanje na ugodno stanje zopet poslabšalo.

Cene za vsakih 50 kg so notirale ab Dunaj:

Pšenica, tiška 76 do 79 kg K 13— do K 13·35, slovaška 77 do 81 kg K 12·60 do K 13·05; nižeavstrijska in moravska, K 12·45 do K 13·75.

Rž, slovaška 72 do 75 kg K 10·10 do K 10·35; peštanska 72 do 75 kg K 10·20 do K 10·45; avstrijska 72 do 75 kg K 10·15 do K 10·40; ogrska 72 do 74 kg K 10·05 do K 10·30.

Jecmen moravski K 7·25 do K 7·50, slovaški K 7·10 do K 7·45.

Koruza, ogrska K 7·60 do K 7·80.

Oves, ogrski izjemne vrste K 9·20 do K 9·50; prve vrste K 9·05 do K 9·30.

Špirt kontingentira prompt ab Dunaj K 61·20 D, K 61·80 Bl.

Repno olje vsakih 100 kg prompt ab Dunaj K 100— D, K 101—.

Lašno olje vsakih 100 kg prompt ab Dunaj K 67·75 do K 68·25.

Petrolej vsakih 100 kg: kavkaško rafinirano brez soda, prompt ab Trst, transito K 11·50 do K 12— B.

Meso. Cene za kilogram so sledeče:

goveje meso prednje	K 0·75 do K 1·60
„ „ zadnje	„ 1·10 „ „ 1·76
telečje	„ 0·90 „ „ 1·76
svinjsko „ ogrsko	„ 1·30 „ „ 1·90
ovčje	„ 0·74 „ „ 1·26

Mast za vsakih 50 kg: domača, svinjska, s sodom prompt K 64·50 D, K 65— B ab Dunaj.

Loj, prompt K 33— D, K 33·50 B ab Dunaj.

Slanina, bela brez zaboja prompt K 60— D. K 61— B ab Dunaj. Cena nespremenjena.

Sladkor, v kockah za 100 kg: brutto K 78— B K 79— B, kristalni sladkor prompt K 69— D, K 69·50, ab Dunaj.

Kava, za vsakih 50 kg: Santos Good Average B 46— D; K 47— B; Santos Perl Good K 51— D; K 52— K prompt od Trsta. Tendenca mirna.

Kdor rabi traverze in železniške šine za oboke, strešno lepenko, bičje za stropne, pločvino za strehe, okove za okna in vrata, pumpe in cevi za vino, vodo in gnojnico, naj se obrne na trgovino z železnilno

Fran Stupica v Ljubljani

Marije Terezije cesta št. 1 (zraven Figabirta) in Valvazorjev trg št. 6 (nasproti Križ. cerkve).

Edino tam se dobi vedno sveži Portland- in Roman- cément iz slovenskih tovarni dovalke in trbovaljske. Mreže in žica za ograje, travniške brane, plugi, štedilniki, tehnične čistilnice za žito, oprava za mlekarne, ter vsa poljedelska orodja. Glavno in edino zastopstvo za celo Kranjsko na zadnji poljedelski razstavi v Zagrebu s prvim darilom odlikovanih slamozevnic, mlatilnic in gepeljnov. Stroji za košnjo in obračanje sena vedno v zalogi.

Acetijlen.

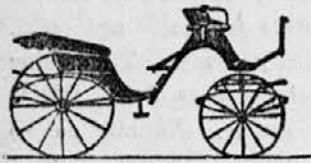
Podpisani napeljuje najcenejše acetijlenovo razsvetljavo, popravlja in predeluje stare aparate po najnovejšem sistemu.

Slavnemu občinstvu se priporoča

Josip Ozimek

koncesionirani plino- in vodovodni instalater

Dolenjvas pri Ribnici
Dolenjsko.



Svojo bogato zalogo
VOZOV

novih in že rabljenih priporoča
izdelovatelj vozov

FRAN VISJAN
v Ljubljani, Rimska cesta št. 11.

Kraški teran

od 50 lit. naprej, cena po dogovoru.

Zaloga:

Jakob Lavrenčič

Godnje št. 4, pošta Dutovlje.

FRAN JUVAN

posestnik valjčnega mlina v Srednjih
Gameljnih nad Ljubljano

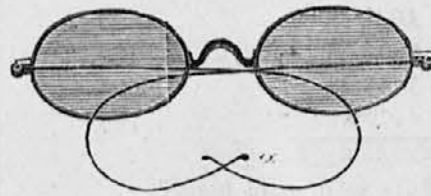
priporoča svoje

izvrstne mlinske izdelke.

Fr. P. Zajec

Ljubljana, Stari trg 26

priporoča svoj dobro urejeni optični zavod,
kakor razna očala, ščipalce, daljnogleda, toplomerje,
zrakomerje itd. — Očala in ščipalci se napravijo na-
natančno po zdravniškem receptu.



Velika zaloga raznih
žepnih in sten-
skih ur

zlatnine in srebrnine.

Ceniki za optično blago in
separatni ceniki ur in zlat-
nine se razpošiljajo ranko.

Etika in politika.

Predaval v „Akademiji“ dne 24. februarja 1907 g. vseučil.
docent g. Albert Bazala iz Zagreba.

Ponatisk iz „Nove Dobe“.

Brošura po 30 vin. se dobiva v knjigotržnici g. Lav.
Schwentnerja v Ljubljani.

Ustanovljeno 1842.

Telefon št. 154.

BRATA EBERL

Tovarna oljnatih barv, lakov in firneža.
Slikarija napisov. Dekoracijska, stavbinska
in pohištvena pleskarija. Električni obrat.

Prodajalna:
Miklošičeva cesta 6
nasproti hotela „Union“.

Delavnica:
Igriške ulice 6
Ljubljana.



„Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom

Gradišče št. 4

priporoča slavnim županstvom ter vsem e. kr. in drugim javnim uradom svojo

popolno zalogo uradnih tiskovin,

slavnim hranilnicam in posojilnicam se priporoča tudi v izvrševanje hranilnih
knjižic; slavnim narodnim in drugim društvom v izvrševanje vabil, pravil,
plakatov, diplom, ki jih izvršuje v navadnem ali v večbarvnem tisku najokusneje.

Postrežba točna in solidna.

Cene zmerne.

Prva
domača dolensjska žganjarna
Ivan Rakoše i. dr.

Straža-Toplice

priporoča

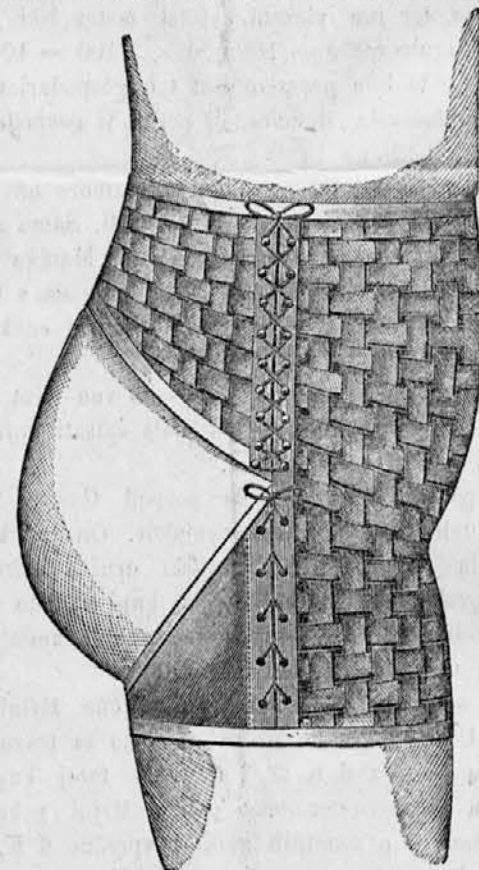
Slivovko navadno K 1'— lit.	Tropinovec navad. K 1'— lit.
III. " 1'10 "	III. " 1'10 "
II. " 1'30 "	II. " 1'20 "
I. " 1'50 "	I. " 1'40 "
Drožnik III. " 1'30 "	Brinjevec III. " 1'40 "
II. " 1'50 "	II. " 1'80 "
I. " 1'80 "	I. " 2'— "

Vinsko žganje (konjak) od 3 do 8 K = 7/10 litra.
Specijalita „Slovenec“ narodna grenčica
narodni liker
od K 1'10 do K 1'20 liter.

Destilacija vsakovrstnih najfinejših likerjev
od K 1'— do K 1'60 liter.

Uvoz in izvoz čajnega ruma od K 1'— do K 2'— liter
i. t. d., i. t. d.

Odpošilja se v steklenicah, zabojih in sodih, ter se prazna
nepokvarjena posoda sprejme nazaj v račun in sicer
steklenice 10 vin. komad in sodi 5 vin. liter franko
Straža-Toplice. Na zahtevo se pošljejo vzorec brezplačno!



Izdelovatelja kirurg. instrumentov

Br. Hlavka, Ljubljana

atelje za ortopedične aparate in bandaže

Priporočata svojo veliko zalogo obvezil za
zdravstvo in bolniško postrežbo, bižejev, irigatorjev
aparatov za inhalacije s paro in mrzlo, sterilizi-
rane obveze in pamuka, kakor tudi nogavice za
krčne žile, kilne pasove, vsakovrstne brizgalke,
stvari in aparate za samoklistiranje, najboljša kva-
liteta gumijevih posteljnih podložk. Vse bangade
se izdelujejo pod strogim nadzorstvom po odred-
bah p. n. gg. zdravnikov. — Zunanja naročila se
točno in diskretno dopošiljajo.

Galvanični poniklovalni zavod z motornim
obratom. Popravila se izvršujejo točno in ceno.

AVGUST BELLE

Unec pri Rakeku,

prva in edina domača opekarna s sušilnim stiskanjem (Trockenpressung).

Prične izdelovati pomladi 1908 zidarsko, zarezno in vso drugovrstno opeko v vsaki množini.

Podružnica v Celovcu

Ljubljanska kreditna banka

Podružnica v Spljetu

Delniška glavnica:

2.000.000 kron.

v Ljubljani, Stritarjeve ulice št. 2

sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter je obrestuje od dne vloge

po 4¹/₂%

Rezervni fond:

200.000 kron.

Rentni davek plačuje
banka sama.

Kupuje in prodaja vrednostne papirje vseh vrst po kulantnem kurzu.

Rentni davek plačuje
banka sama.

Svoji k svojim! Kupujte samo pri narodnih tvrdkah! Trgovci, ne naro-
čajte blaga pri protislovanskih tvrdkah!